

بازتاب عناصر اربعه (آب، باد، خاک، آتش)

در هستی موجودات

(از دیدگاه قرآن و ادیان پیشین)

مؤلف

مهدی فرحانی

(مدرس دانشگاه)

انتشارات نویسنده

۱۳۹۶

سرشناسه	فراهانی، مهدی
عنوان و نام پدیدآور	بازتاب عناصر اربعه در هستی (از دیدگاه قرآن و ادیان)/مولف مهدی فراهانی.
مشخصات نشر	اراک: نشر نویسنده ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۹۰ص.
شابک	۲۵۰۰۰ ریال: ۸-۱۰۹-۲۵۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	عناصر اربعه -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	عناصر اربعه -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۶ ف۹پ۲/ BP۲/۱۰۳
رده‌بندی دیویی	۱۵۹/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۲۵۶۴۱۵۱

نشر نویسنده

بازتاب عناصر اربعه در هستی موجودات (آب، باد، خاک، آتش)

مؤلف:

مهدی فراهانی

ناشر: نشر نویسنده

لیتوگرافی، چاپ، سحافی: نه‌سند

صفحه آرا: زینب میری

طراحی جلد: آرش سپهر

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۱۰۹-۲۵۹-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

نشانی: اراک - خیابان دانشگاه - احسان ۱۸، پلاک ۱۴۵-۱۰

کد پستی: ۷-۶۵۸۷-۳۸۱۷۸ تلفن: ۰۸۶-۳۴۶۵۵۴۴۳

www.nevisande.org

فهرست مطالب

فصل ۱: مفاهیم و اصطلاحات	۱۳
۱- آب و لغت اصطلاح	۱۳
۲- باد در لغت و اصطلاح	۱۵
۳- خاک در لغت و اصطلاح	۱۶
۴- آتش در لغت و اصطلاح	۱۶
فصل ۲: عقیده و دیدگاه قدس‌اندیشان در خصوص عناصر اربعه	۱۹
۱- پایه و اساس کائنات بر عناصر اربعه	۱۹
۲- تبدیل عناصر اربعه به یکدیگر	۲۰
۳- عدم صحیح بودن تقسیم عناصر به چهار قسم	۲۲
فصل ۳: جایگاه آب، باد، خاک، آتش در ادیان پیشین	۲۴
پرستش الهه‌های آب، باد، خاک و آتش	۲۴
آب در ادیان پیشین	۲۶
باد در ادیان پیشین	۳۲
خاک در ادیان پیشین	۳۳
آتش در ادیان پیشین	۳۵
علت و چگونگی پیدایش تقدس آتش در روایات اسلامی	۳۸
فصل ۴: استفاده مادی از آب، باد، خاک، و آتش در زندگی دنیا از منظر قرآن و روایات	
آفرینش جهان و رابطه آن با آب، باد، خاک، آتش	۳۹

آب و خلقت همه موجودات زنده ۴۹

رابطه باد با خلقت فرشتگان ۵۵

خاک و خلقت انسان ۵۹

آتش و خلقت جن ۷۰

جایگاه آب در معیشت ۷۳

۱- آب رزق الهی برای موجودات زنده: ۷۳

۲- آب و پیدایش تمدن ها ۷۷

۳- آب به مثابه عامل قدرت ۷۹

۴- آب و طهارت ۸۱

۵- آب و زیبایی های آن ۸۶

۶- آب و آبادانی ۸۹

جایگاه باد در معیشت ۹۳

۱- باد ری به حرکت در آوردن کشتی ها ۹۳

۲- نقش باد در تلاحم موجودات ۹۵

نقش خاک در معیشت ۱۰۱

۱- نقش خاک در کسب رزق و آبادان ۱۰۱

۲- خاک و طهارت آن ۱۰۲

۳- دفن مردگان ۱۰۵

جایگاه آتش در معیشت ۱۰۷

۱- استفاده از آتش در صنعت و ذوب فلزات ۱۰۷

۲- آتش، توشه ای برای مسافران ۱۱۱

۳- آتش وسیله راه یابی و ایجاد گرما ۱۱۳

فصل ۵: استفاده معنوی از آب، خاک و آتش در زندگی دنیوی و آخرت و روایات ۱۱۷

۱- آب وسیله ای برای سنجش و آزمایش ایمان بشر ۱۱۸

۲- آب وسیله ای برای عقوبت و کیفر بشر ۱۲۰

۲-۱ نابودی قوم نوح (علیهم السلام) ۱۲۱

۲-۲. هلاکت فرعونیان ۱۲۴

۲-۳. عقوبت و کیفر قوم سبا ۱۲۵

- ۳- انواع بادهای عذاب و رحمت ۱۱۷
- ۱۳۲ باد و هلاکت قوم عاد
- ۱۳۳ ۴- خاک و سیله‌ای برای عقوبت و کيفر دنيوی
- ۱۳۳ منظور از سجیل در قرآن و روایات
- ۱۳۵ خاک (سجیل) و هلاکت قوم لوط (علیهم السلام)
- ۱۳۶ سجیل و هلاکت اصحاب فیل
- ۱۳۷ فرو رفتن قارون و دارایی‌اش در زیر خاک‌ها
- ۱۳۹ ۵- آتش و سیله‌ای برای عقوبت و کيفر دنيوی
- ۱۳۹ ۱- صاعقه و آتش و هلاکت قوم ثمود
- ۱۴۱ ۲- آتش و سوزاندن باغ

فصل ۶: معجزات انجام شده انبیاء با آب، باد، خاک و آتش ۱۳۳

- ۱۴۵ ۱- آب
- ۱۴۵ جوشش آب از زمین برای حضرت ایوب (علیه السلام)، مریم (علیها السلام) و اسماعیل (علیه السلام)
- ۱۴۹ شکافته شدن رود ناه، توسط حضرت موسی (علیه السلام)
- ۱۵۲ ۲- باد
- ۱۵۲ تحت فرمان بودن باد بر حضرت سلیمان (علیه السلام)
- ۱۵۳ ۳- خاک
- ۱۵۳ ساخت پرنده‌ی گلی توسط حضرت عیسی (علیه السلام)
- ۱۵۴ ۴- آتش
- ۱۵۴ سرد شدن آتش نمرود برای حضرت ابراهیم (علیه السلام)
- ۱۵۵ سوختن قربانی مدعی رسالت با آتش آسمانی

فصل ۷: کیفیت عذاب در جهان پس از مرگ با آب، باد و خاک و آتش از منظر قرآن ۱۵۷

- ۱۵۷ ۱- آب و سیله‌ای برای پاداش یا جزای انسان‌ها در آخرت
- ۱۶۰ ۲- باد سموم
- ۱۶۱ ۳- زمین و خاک
- ۱۶۱ ۴- آتش و دوزخ
- ۱۶۵ فهرست آیات
- ۱۷۶ فهرست روایات
- ۱۸۰ کتاب نامه

یادداشت مؤلف

همه‌ی ما هر روزه به شیوه‌های گوناگون با پدیده‌هایی همچون آب، باد، خاک و آتش رو به رو هستیم، شاید بی‌آنکه از اهمیت، ارزش و قداست آنها در نزد پیشینیان خود و بزرگان دین و قرآن آگاه باشیم و بی‌آنکه بدانیم این پدیده‌های ارزشمند در طول تاریخ همواره مظهر حیات و زاینده‌گی و سبیل طراوت و باروری، بشارت و... در فکر و اندیشه انسان نقش بسته‌اند و بدون آنکه بدانیم که چرا اینها همواره جزء گرامی‌ترین چیزها در نزد بشر اولیه و انسان دیندار و دوستدار حق بوده‌اند.

تحقیقات انجام شده حاکی از آن است که این ارزش و قداست نسبت به این پدیده‌ها مربوط به یک قوم یا طایفه یا دین و شریعت و نحله‌ی خاص در گوشه‌ای از دنیا نبوده است، بلکه تمامی اقوام و نژادها و ادیان، در تقدس و بزرگداشت آنها اتفاق نظر و اشتراک عقیده داشته‌اند. سرچشمه این تقدس و بزرگداشت در بین مردم سرزمین‌ها از فراز و نشیب گوناگونی برخوردار بود است و انسان خاکی به ناچار خود را تسلیم مقدرات زیست محیطی می‌کرده است.

در بین مردم باستان عده‌ای آب را می‌پرسیدند (مانند جلهکیه) و یا عده‌ای آتش را مقدس می‌شمردند (مانند زرتشتیان) و عده‌ای خاک را مقدس می‌دانستند (مانند چینیان). ولی این بدان معنی نیست که دیگر موارد جایگاهی نزد آنان نداشته است، بلکه آنها اهمیت و تقدس بیشتری نسبت به پدیده مورد ستایش داشته‌اند.

در قرآن کریم و روایات اسلامی، آب رویاننده‌ی ثمرات، نباتات، رزاق الهی، احیاگر زمین مرده، مایه‌ی تطهیر، ماده اصلی خلقت تمامی موجودات زنده بیان شده است. باد نیز عامل تلقیح ابرها و گیاهان و جا به جا کننده اجسام به ویژه حرکت دادن کشتی‌های غول پیکر در دریاهاست. خاک نیز دارای تأثیری مهم در کشاورزی و آبادانی است و ماده اصلی

خلقت آدم به شمار می‌رود. از آتش به عنوان، وسیله‌ای برای ذوب فلزات، راهنمای مسیرها و ایجادکننده گرما و ماده اصلی خلقت موجودی به نام جن یاد شده است. در این پژوهش که تحت عنوان بازتاب آب، باد، خاک و آتش در هستی موجودات از دیدگاه قرآن و احادیث نگارش یافته است، سعی بر آن شده که نقش این چهار پدیده در هستی موجودات از دیدگاه قرآن و احادیث مورد بررسی قرار گیرد.

www.ketab.ir